

Evropský zatýkací rozkaz je v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie jistě krokem vpřed. Ale ačkoli Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy uvádí, kdy má justiční orgán povinnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu a v jakých případech je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, v České republice došlo k implementaci těchto důvodů tak, že jak důvody pro obligatorní odmítnutí, tak důvody pro odmítnutí fakultativní byly do trestního řádu začleněny jako důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu. V důvodové zprávě návrhu zákona č. 539/2004 je uvedeno, že důvodem takovéto implementace je obava navrhovatele z toho, aby v praxi nedocházelo k pochybnostem a byl volen jednotný postup vůči všem obviněným a z tohoto důvodu byly možnosti vrácení a zamítnutí evropského zatýkacího rozkazu stanoveny jako obligatorní. To se zejména v případě uvedeném pod ustanovením § 411 odst.6 písm.d) (vyžádaná osoba je v České republice trestně stíhána za stejný čin, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán) nejeví jako příliš šťastné rozhodnutí, protože pokud by zde existovala možnost, aby soud rozhodl o tom, že dojde k předání osoby k trestnímu stíhání do vyžadujícího státu, mohlo by to být vzhledem k okolnostem spáchání činu účelným postupem, zvláště pokud by byl tento čin ve vyžadujícím státě spáchán a byly by zde další skutečnosti nasvědčující tomu, že z důvodu efektivity provedení trestního řízení by toto mělo být provedeno právě ve vyžadujícím státě. Je chybou, že v tomto případě nemůže soud rozhodovat právě na základě těchto skutečností a musí předání vyžádané osoby ze zákona zamítnout. V ostatních případech by také jistě nebylo ohroženo procesní postavení obviněného, pokud by soud získal možnost zvažovat okolnosti případu a teprve na jejich základě vydat rozhodnutí o předání či jeho zamítnutí.

Další spornou okolností je uvedení promlčení trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě jako důvodu pro obligatorní vrácení evropského zatýkacího rozkazu státním zástupcem po předběžném šetření z důvodu zániku trestnosti. Tento důvod není RR o EZR uváděn, v důvodové zprávě je pouze zmíněno, že se jedná o jeden z případů, kdy je evropský zatýkací rozkaz vrácen, neboť je naprosto zřejmé, že jej nelze realizovat. U dalších skutečností uvedených v ustanovení § 409 odst.3 se skutečně jedná o nemožnosti realizace evropského zatýkacího rozkazu ze zřejmých důvodů (úmrtí vyžadované osoby, předchozí pravomocné rozhodnutí o předání do jiného členského státu, srov. § 409 odst.3 písm. a – g), ať už hmotněprávních či procesněprávních, ale ve výše zmíněném případě nevidím důvod, proč by mělo být státním zástupce zjišťováno, zda nedošlo ve vyžadujícím státě k promlčení činu, protože se jistě nejedná vzhledem k odlišnostem právních řádů členských států o jednoduchý proces. Zároveň lze s ohledem na proklamovaný princip vysoké důvěry mezi členskými státy předpokládat, že v případě, kdy by skutečně ve vyžadujícím státě došlo k promlčení trestního stíhání nebo výkonu trestu, tak by evropský zatýkací rozkaz nebyl vůbec vydán, a v případě, že by k jeho vydání došlo a na jeho základě by se uskutečnilo předání vyžádané osoby, bylo by to důvodem pro rozhodnutí o jejím propuštění vyžadujícím státem. Toto lze vztáhnout ke všem činům pro které lze vyžadovat předání na základě evropského zatýkacího rozkazu. K činům, u nichž se nezkoumá jejich oboustranná trestnost Vrchní soud v Praze vyslovil ve svém usnesení ve věci sp.zn 2 To 94/2006 ze dne 4.12.2006 názor, že jde-li o předání osoby vyžádané pro trestné činy, u kterých soud nezjišťuje, zda jde o čin trestný podle práva České republiky (§ 412 odst.1, odst.2 tr.ř.), není soud oprávněn ani zkoumat otázku promlčení takového činu na území České republiky, tzn. nezkoumá se, zda nedošlo k zániku trestnosti těchto činů z důvodu promlčení na území České republiky, natož aby zkoumal, zda nedošlo k zániku trestnosti na území členského státu, který evropský zatýkací rozkaz vydal. Pokud by tedy měla být výše zmíněná podmínka pro vrácení evropského zatýkacího rozkazu státním zástupcem pro provedení předběžného šetření v trestním řádu zachována, bylo by vhodné omezit její rozsah pouze na trestné činy, které nejsou vyloučeny z přezkoumávání oboustranné trestnosti a případně ji z trestního řádu odstranit úplně.

Další zajímavou skutečností je zjištění, že v některých členských státech je podmínkou přijetí evropského zatýkacího rozkazu formulář v pouze jazyce ne zcela běžně používaném (polština, portugalská, řečtina) a není zde možnost zvolit jinou, pro mezinárodní justiční spolupráci jistě vhodnější jazykovou verzi. V těchto státech by jistě bylo vhodnější stanovit ještě další jazykovou alternativu, tato skutečnost by jistě vedla k usnadnění a zrychlení procesu předávání, ale to už je otázka buď nové vnitrostátní právní úpravy v těchto státech, nebo aktivity ze strany orgánů Evropské unie. Na oficiálních webových stránkách jsou sice přístupné všechny jazykové verze

formulářů evropského zatýkacího rozkazu, ale vyplňovat formulář například v řečtině může být celkem obtížné.

Největšími výhodami předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu oproti procesu klasické extradice je stanovení lhůt pro rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu (i když není uvedena sankce, dojde-li k jejich překročení) a vyloučení ministra spravedlnosti z rozhodování o předání, čímž došlo k zprůhlednění tohoto procesu na rozdíl od procesu vydávání, kdy ministr rozhoduje o jeho povolení vždy, je-li soudem rozhodnuto, že vydání je přípustné. Pokud by toto rozhodování ministra podléhalo přísnějším kritériím, než která jsou uvedena – a pouze demonstrativně – v ustanovení § 399 a existovala by povinnost toto rozhodnutí zdůvodnit, bylo by jistě jednodušší považovat toto rozhodnutí za akt suverenity státu a nikoli jako spíše akt učiněný v politickém zájmu.

Celkově lze hodnotit přínos institutu evropského zatýkacího rozkazu dle RR o EZR kladně, ale problematickou se může jevit jeho případná rozdílná implementace do právních řádů členských států, která je v současné době zkoumána a hodnocena Radou EU. Bylo by vhodné její závěry shrnout, aby bylo možné zjistit, jak se s implementací RR o EZR vypořádaly ostatní členské státy Evropské unie.